

Юбилеи

Главният редактор на списание „Химия и индустрия“ чл.-кор. проф. дн Димитър Цалев навърши 65 години

Димитър Любомиров Цалев (Химически факултет на Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, tsalev@chem.unisofia.bg) е роден на 10 декември 1943 г. в Плевен. От 1969 г. е асистент в Химическия факултет на Софийския университет (ХФ СУ). През 1972 г. защитава дисертация за научната степен „Кандидат на химическите науки“.

Последователно е избран за старши асистент (1975 г.), главен асистент (1978 г.) и старши научен сътрудник II ст. (1983 г.). През 1996 г. защитава дисертация за научната степен „Доктор на химическите науки“, по-късно е избран за доцент (1997 г.) и професор (2001 г.). Ръководи катедра „Аналитична химия“ (АХ) при ХФ СУ в периода 2000–2007 г., през 2004 г. е избран за член-кореспондент на БАН. Бил е зам.-декан на ХФ СУ (1983–1987 г.) и декан по следдипломна квалификация на научно-преподавателски кадри от ВУЗ в Софийския университет (1987–1990 г.). Специализира в Норвегия, Германия и Италия.

Д. Цалев работи и преподава в областта на аналитичната химия: атомноабсорбционна спектроскопия, поточно-инжекционен анализ, химична модификация, хидридно генериране, химично генериране на пари, екстракционно концентриране, третиране на проби и концентриране на микрокомпоненти в поток, определяне на химични видове на токсични елементи, анализ на биологични материали и проби от околната среда, насочени към професионалното здравеопазване и биологичния мониторинг, метрология в химията. Неговите основни научни приноси са в областта на аналитичната атомна спектроскопия, по-конкретно: химична модификация в електротермичната атомноабсорбционна спектроскопия, развитие на методите на атомната спектроскопия с химично генериране на хидриди и пари на живака и развитие на пламъковата атомноабсорбционна спектроскопия с екстракционно концентриране. Автор и съавтор е на 168 публикации, включително 7 авторски свидетелства и 2 патента, 2 книги „Атомноабсорбционен анализ“ (1980 г.) и „Безпламъкови методи на атомноабсорбционния анализ“ (1991 г.) в Бъл-

гария (съавтор И. Хавезов, първата от които е преведена и на руски език, – издателство „Химия“), тритомна монография върху атомноабсорбционната спектроскопия за контрол на въздействието на околната и работната среда върху здравето на човека (CRC Press, САЩ, 1983, 1984 и 1995 г.), монография „Атомноабсорбционна спектроскопия с хидридно генериране“ (съавтор И. Дедина, Wiley, Великобритания, 1995 г.), 8 глави в книги, 4 библиографии, съавтор е на 2 англо-български речника по инструментални методи в аналитичната химия и английски съкращения в аналитичната химия, две ръководства по количествен анализ и физични методи. Публикациите (с общ импакт фактор 134 и h-фактор 19) са цитирани 3190 пъти. Научен ръководител е на 32 дипломанти, 11 дългосрочни специализанти и 6 докторанти. Член е на редколегиите на Химия и индустрия, *Bulgarian Chemistry and Industry*, *Bulgarian Chemical Communications*, *Spectroscopy Letters*, *Spectrochimica Acta Part B*, *Talanta* и *Eurasian Journal of Analytical Chemistry*. От 2007 г. е главен редактор на списанията *Химия и индустрия* и *Bulgarian Chemistry and Industry*.

Д. Цалев е награждаван със званието „Почетен рационализатор“ (1981 г.), награда за химически науки „Проф. д-р Ас. Златаров“ на БАН-СУ (1987 г.), юбилеен медал „100 години Софийски университет „Кл. Охридски 1988–1988“ (1988 г.), „Почетен знак на СУ „Кл. Охридски I степен“ (1999 г.), „Почетен знак на СУ „Св. Кл. Охридски“ със синя лента“ (2006 г.), „Почетен знак на ИОНХ БАН I степен“ (2008 г.). Включен е в справочника „*Marquis Who's Who in the World*“ (САЩ, 2009 г.).

Честито!

Редколегия

Ст.н.с. I ст. дн Димитър Механджиев на 75 години

Димитър Русев Механджиев е роден на 20 юли 1933 г. в София. Средното си образование завършва в Първа мъжка гимназия в София през 1950 г., а висшето – специалност химия – в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ през 1956 г. с отличен успех. След това работи в Содовия завод в гр. Девня и в Оловнодобивния завод в гр. Курило. През 1960 г. постъпва на работа като химик в Института по обща и неорганична химия при БАН. Тук през 1964 г. е избран за научен сътрудник, през 1972 г. –

за старши научен сътрудник II степен и през 1985 г. – за старши научен сътрудник I степен. През 1968 г. му е присъдена научната степен „Кандидат на химическите науки“, а през 1983 година – „Доктор на химическите науки“. До 2005 г. е ръководител на една от основните лаборатории – „Химични проблеми за опазване на околната среда“ в Института

по обща и неорганична химия. В момента работи в Института по катализ при БАН.

В началото на своята научна кариера ст.н.с. I ст. дн Димитър Механджиев изучава магнитните свойства на катализатори, като за целта конструира първата в нашата страна апаратура за измерване на магнитната възприемчивост на материалите. Основно негово постижение е откриването на магнетокаталитичен ефект при антиферомагнетичите – скокообразно изменение в параметрите на каталитичната реакция окисление на въглероден оксид при фазовия преход от втори род антиферомагнетик-парамагнетик. Като резултат от тези изследвания се стига до идеята за подбор на метални оксиди с определени каталитични свойства.

Друга част от работите на ст.н.с. I ст. дн Димитър Механджиев са в областта на изучаване връзките съвместност-каталитична активност при метал оксидните катализатори на основата на 3d-преходни метали в реакции на пълно окисление на въглероден оксид и въгледороди. Разработен е термодинамичен подход за определяне областите на стабилност на оксидите и преходните метали в зависимост от температурата и парциалното налягане на кислорода. За първи път е показано, че знакът на втората производна на енталпията на образуване на оксидите на 3d-преходни метали може да се използва като критерий за образуването на нестехиометрични метал оксиди. За първи път се дава теоретично обяснение на експериментално установената линейна зависимост между съдържанието на свръхстехиометричен кислород и специфичната повърхност на металните оксиди. Разработен е оригинален метод за селективно определяне на активната повърхност на метални оксиди, включени в състава на многокомпонентни катализатори. Установено е, че в хода на каталитичната реакция на повърхността на оксидния катализатор се образува каталитично активен слой, различаващ се по състав и структура от обема на металния оксид. Доказано е, че при образуването на смесени оксиди на 3d-преходни метали с шпинелна структура се стабилизира активната фаза на катализаторите и намалява чувствителността им към каталитичните отрови. Намерено е, че редица шпинели на основата на оксиди на медта, никела, кобалта и мангана проявяват каталитична активност и селективност по отношение на редуцията на азотен оксид с въглероден оксид. Тези

изследвания са една от причините за налагане на нов тип катализатори на основата на неблагородни метали.

Ст.н.с. I ст. дн Димитър Механджиев е един от основоположниците на новото за България научноизследователско направление екокатализ. Той е създател на неплатинов катализатор за обезвреждане на отпадъчни и отработени газове, съдържащи въглероден оксид, азотен оксид и органични съединения. Синтезиран е метал оксиден катализатор за неутрализация на въглероден оксид в присъствие на водни пари, работещ при стайна температура. Разработен е и нов метод на каталитично окисление с озон за почистване на въгледороди от течности и газове.

Под ръководството на ст.н.с. I ст. дн Димитър Механджиев се провеждат и изследвания по създаване на катализатори за обезвреждане на азотни оксиди, съдържащи се в отпадъчни и отработени газове на основа на нанесени върху микропорести носители оксиди на преходни метали. В основата на тези изследвания заляга развитието от Димитър Механджиев теоретичен възглед, че молекулата на азотния оксид, адсорбирана върху катализатори с микропореста текстура, има повишена реактивоспособност. Особено удачно се оказва използването на активен въглен като носител, дължащо се на високата му проводимост, което от своя страна улеснява електронните преходи между взаимодействащите си адсорбати. Предложен е улеснен метод за количествено описание на адсорбцията върху адсорбенти с микропореста текстура. Синтезирани са нови активни катализатори за редуция на азотни оксиди, съдържащи оксиди на кобалта, никела и медта, нанесени върху активен въглен.

Научният актив на ст.н.с. I ст. дн Димитър Механджиев включва над 300 научни статии, 23 авторски свидетелства и патенти, част от които са внедрени със значителен икономически ефект. Трудовете му са цитирани в над 900 чужди работи. Той е съавтор на две научни книги: „Магнетохимия на твърдото тяло“ и „Катализ и опазване на околната среда“. Тези книги са признати в научните среди, като първата от тях се използва при подготовката на студенти и докторанти в областта на координационната химия. Под негово ръководство са защитени 18 дисертации за образователната и научна степен „Доктор“. Като ръководител на лаборатория „Химични проблеми на опазване на околната среда“ той спомага за изграждането и утвърждаването на редица сътрудници като водещи учени както в областта на катализа, така и в областта на неорганичното материалознание.

През периода 1992–1995 г. ст.н.с. I ст. дн Димитър Механджиев е зам.-председател на Общото събрание на БАН. От 1993 до 2005 г. е заместник директор на ИОНХ, а от 1996 г. е член на Управителния съвет на БАН. Авторитетът на ст.н.с. I ст. дн Димитър Механджиев му позволява да е дългогодишен член на Химическата комисия към ВАК и на Специализирания научен съвет по неорганична и аналитична химия към ВАК. Неговото име е включено в световни биографични справочници за научни дейци и интелектуалци, издавани във Великобритания

тания и САЩ. За научните си постижения той е отличен със значка „Отличник на БАН“, златна значка „За принос в техническия прогрес“ и званието „Почетен изобретател“. През 2003 г. е отличен с ордена „Марин Дринов“ с лента.

Честит юбилей!

Е. Жечева

Академик Димитър Клисурски на 75 години

Академик Димитър Георгиев Клисурски е роден на 16 декември 1933 г. в с. Гложене, Тетевенско. Първоначално е учил в гимназията „Георги Бенковски“ в гр. Тетевен. След награждаване за отличен успех група посредствени ученици съчиняват срещу него политически обвинения и той е изключен (за 2 години) от всички гимназии в страната.

Завършил е с отличие шеста мъжка гимназия в София през 1951 г. и Висшия химикотехнологичен институт през 1957 г. Три години е работил като началник на отдел „Технически контрол“ в аналитичната лаборатория и като ръководител на изследователска лаборатория в Химическия комбинат в Димитровград. От този период са и първите му научни публикации. След труден конкурс през 1959 г. е избран за технически научен сътрудник към Института по физикохимия на БАН. От 1960 г. до сега работи в Института по обща и неорганична химия на БАН. През 1968 г. му е присъдена научната степен „Кандидат на химическите науки“, а през 1981 г. – „Доктор на химическите науки“. През 1970 г. е избран за старши научен сътрудник II степен, през 1983 г. – за професор, през 2004 г. – за член-кореспондент на БАН и през 2008 г. – за действителен член на БАН.

През един 16-годишен период чете лекционни курсове в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, а през 1970–1971 г. и през 1973 г. чете лекции и като гостуващ професор в Лейкхедския университет в Канада. Успоредно с това изнася цикли от лекции и отделни лекции в редица университети в Италия, Германия, Испания, Австрия и др.

Научните интереси на акад. Д. Клисурски са в три модерни области на съвременната химическа наука: синтез и свойства на нови неорганични материали, хетерогенен катализ и механохимия. Още през 1960 г. развива теоретичния възглед за определящата роля на енергията на връзката на повърхностния кислород в метал оксидни катализатори за тяхната активност при пълно каталитично окисление, което има широко приложение при решаването на екологични проблеми. Днес този възглед се е

утвърдил като една от най-важните закономерности в обширната област на окислителния хетерогенен катализ и основен принцип при научния подбор на нови катализатори. Успоредно с това акад. Клисурски полага у нас основите на системни и задълбочени изследвания в областта на избирателното каталитично окисление, което е от изключителна важност за съвременната химическа промишленост. Установява нови корелации в областта на избирателното каталитично окисление и дехидрогенирането или дехидратирането на алкохоли и други органични съединения. Показва, че скоростта и посоката на техните каталитични превръщания също зависят от енергията на връзката на кислорода в оксиден тип катализатори. Установява корелация между избирателността на катализаторите по отношение на каталитичното окисление и по отношение на дехидрогенирането или дехидратирането на алкохоли. С това се хвърля мост между две обширни области на съвременния хетерогенен катализ. Успоредно с това акад. Д. Клисурски разработва и внедрява редица оригинални нови експериментални методи за изследване на катализатори и оксидни материали (пряк термодесорбционен метод за определяне на свръхстехиометричен кислород, метод за регулиране на дисперситета на материалите чрез реакционната среда, метод за разделно определяне на специфичната повърхност на активната фаза в нанесени катализатори и др.).

В своите изследвания акад. Клисурски прилага широк спектър от модерни експериментални методи, в редица случаи за първи път у нас (кислороден изотопен обмен, ядрен магнитен резонанс, Мьосбауерова спектроскопия, а също и инфрачервена спектроскопия, рентгенова фотоелектронна спектроскопия, ЕПР и др.).

Акад. Д. Клисурски е автор и съавтор и на значителен брой публикации в областта на екологичния катализ и биокатализа (пълно каталитично изгаряне, избирателна каталитична редукция на азотни оксиди и др.).

Научната продукция на акад. Димитър Клисурски включва близо 300 оригинални научни публикации, отпечатани предимно в престижни чуждестранни списания, 37 международни и български патенти и авторски свидетелства, 14 от които са внедрени в промишлеността с голям икономически ефект, повече от 100 публицистични и популяризаторски статии, 4 широко цитирани научни обзори и книгата с монографичен характер „Хетерогенен катализ“.

Трудовете на акад. Д. Клисурски са намерили много широк и подчертано благоприятен отзвук в научната литература. Те са цитирани (в много случаи твърде обстойно) в повече от 2800 публикации, учебници или монографии на автори от повече от 50 държави в Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия.

Впечатляващ е приносът на акад. Д. Клисурски и в подготовката на млади научни кадри. Научен ръководител е на 23 докторанти.

В продължение на 20 години (1972–1992 г.) акад. Димитър Клисурски е заместник директор на Института па

обща и неорганична химия на БАН. Основател и председател е на Българското механохимично дружество. Избран е за член на редакционните колегии на международните научни списания: „Materials Chemistry“, „Materials Chemistry and Physics“, „International Journal of Mechanochemistry“.

Близо 50 години дейно сътрудничи на съюзния орган на химиците в България списание „Химия и индустрия“ и десетки години е член на неговата редакционна колегия и редакционен съвет. Членува в редица ведомствени и специализирани научни съвети и е дългогодишен научен секретар на Специализирания научен съвет по неорганична и аналитична химия на ВАК. Член е на ръководствата на Международната асоциация на каталитичните дружества и на Международната асоциация по механохимия. Персонално поканен член е на Американското химическо дружество.

Акад. Д. Клисурски е удостоен с голям брой отличия и награди, между които: почетен професор на Лейкхедския университет в Канада, лауреат на престижната международна награда за наука „Хуаризми“, връчена му лично от президента на Иран, награда за чуждестранен автор на Кралското химическо дружество в Англия, медал „Н. С. Курнаков“ на Института по обща и неорганична химия на Руската академия на науките, орден „Св. Св. Кирил и Методий“, отличник на Министерството на химическата промишленост, почетен изобретател, почетен знак на ИОНХ БАН, благодарствена грамота на Химическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“, юбилейна грамота за особени заслуги, връчена от министър председателя на България, вписване в златната книга на българските откриватели и изобретатели и др.

Редакцията на списание „Химия и индустрия“ пожелава на акад. Димитър Клисурски здраве и да остане все така верен на себе си и на своите приятели.

Н. Найденов

За учения, учителя и колегата – академик Панайот Бончев на 75 години

Известният чешки писател Милан Кундера има една чудесна книга, наречена „Непоносимата лекота на битието“. Харесвам много този роман, не само защото отразява съдбата на един чешки интелектуалец след събитията от Пражката пролет и по този начин представя съдбата на „нестандартните“ хора от мрачното време на комунизма, но защото

има чудесно философско заглавие. Искам да го препиша и като мото на краткото си есе за академик Панайот

Ранков Бончев по случай неговата 75-годишнина, само че с лека трансформация – поносимата тежест на научното битие.

На пръв поглед ученият е като всички останали хора – нито по-добър, нито по-лош. Но тази естествена поносимост на битието му, която формално не го различава от другите, е често пъти измамна и неточна. Защото битието на учен е, струва ми се, необикновено и нелеко. Необходимостта да търсиш новото и неизвестното не е всеобщо качество, а какво остава към тази особеност да се добави и задължението на учител за няколко поколения студенти в Химическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“! Тези обстоятелства придават специфична тежест на битието на учения и го извеждат извън рутинната орбита на всекидневието.

Професор Панайот Бончев е роден на 31 декември 1933 г. в Бургас, където завършва известната Мъжка гимназия, мястото за начален старт на много известни български химици. После идва ред на следването в Софийския университет, което приключва с диплома по специалността „Химия“ с пълно отличие. Като че ли такъв лятящ старт предопределя по право попрището на учен, но времената са такива, че налагат известно забавяне на старта с работа (според непознатия за днешните млади хора термин „разпределение“) в Химическия комбинат в Димитровград. След непродължителен заводски стаж младият химик спечелва конкурс за асистент в Катедрата по аналитична химия на тогавашния Физико-математически факултет на единствения ни тогава университет. Годината е 1956 г. и ще изминат още цели 46 години в служба на същата катедра и същото научно направление. Впрочем този срок спокойно може да се продължи с още 6 години (т.е. до ден-днешен), тъй като формалното пенсиониране съвсем не отдалечава академик от посвещението му на битието с поносима тежест по нашата класификация. За този период той изминава всички етапи на традиционната научна йерархия в нашите университетски среди – асистент, доцент, професор, защита на две дисертации, позицията на дългогодишен ръководител на катедрата. Но това е само едната „следа“ в кариерата на Панайот Бончев. Паралелно с описаното дотук той става член-кореспондент на БАН, а от 2003 г. е академик (действителен член на БАН). Не бива да се подценява работата му на дългогодишен преподавател в Шумен и Благоевград, където помага за формирането на предишните локални институти в уважавани днес български университети.

В научните среди отдавна съществува специфична оценъчна система, която колкото и да е несъвършена, все пак е добра мярка за активността и постиженията на учения и преподавателя. Нарича се наукометрия и се използва за различни цели. В случая с академик Бончев нейната роля е да предизвика респект пред една половинвековна битка с трудните подстъпи към висшето познание. Сигурно ще е интересно да спомена само някои впечатляващи цифри. Научните трудове на академик

Бончев са около 190 статии, главно в международни списания, 3 монографии (една с превод на руски език), 4 специализирани книги, 11 авторски свидетелства и патенти, учебник „Увод в аналитичната химия“ с три издания у нас и едно в Русия, превод и редактиране на широко използвания в аналитичните среди американски учебник „Инструментален анализ“ на Крисчън и О’Рейли. Има още една многозначителна цифра – научните трудове, за които се спомена, са цитирани над 1800 пъти – едно истинско удовлетворение за всеки, прегърнал научното битие, защото стара максима в него е не само да произвеждаш научни статии, но и да накараш научната общност да ги търси, да им обърне внимание, да ги цитира и се позовава на тях. Не бива да се подмине и фактът, че многократно е канен за лектор в повече от 20 университети по света, бил е участник на 97 международни и национални научни форуми.

За да бъде пълна справката по активите на академика, особено във връзка с юбилей, задължително трябва да се спомене и ангажираността на учения и учителя в обществения живот на академичната общност. Тук списъкът е също дълъг и впечатляващ: два мандата заместник-ректор на Софийския университет, заместник-декан на Химическия факултет, член на Факултетния съвет на Химическия факултет за близо четири десетилетия, ръководител на Научноизследователския сектор на Софийския университет, председател на авторитетния Специализиран научен съвет по неорганична и аналитична химия към ВАК, председател на Научната комисия по химия към ВАК, член на Комисията по химия към Националния фонд „Научни изследвания“, член на Управителния съвет на фонда, член на Националната комисия за ЮНЕСКО и на Националния комитет за ИЮПАК, председател на комисията по екологично образование към Министерството на образованието и науката, главен координатор на големи европейски проекти, член на Съвета на международните конференции по координационна химия, член на редакционната колегия на авторитетното международно аналитично списание „Таланта“, един от директорите на международния алианс „Университети за демокрация“. Всичко това само доказва нашата теза за тежестта на научното битие на големия учен, който днес е длъжен да се справя не само с интелектуални, но и с административни предизвикателства, често споменавани като „научен мениджмънт“. Безспорно академикът винаги е отвърщвал и на двете предизвикателства.

Убеден съм обаче, че има още едно специално предизвикателство, за което той би говорил с удоволствие. Това е приятното удовлетворение да създадеш свое научно направление, в което да „отгледаш“ ученици и последователи, още едно важно условие в академичната кариера. Академик Панайот Бончев създава две научни школи у нас – по кинетичен анализ и по координационна и биокоординационна химия. И веднага принадлежащите към този факт числови данни – ръководител на 17 докторанти, от които 4 от чужбина, и на повече от 60 дипломанти –

общо почти цял випуск студенти от по-новото легоброе-не на висшето образование по химия у нас! В ръководеното от академик П. Бончев научноизследователско направление са израснали в научното си поприще шестима доктори на науките, седем доценти, 15 асистенти и научни сътрудници. Ето това са данни, които правят професор Бончев (често пъти при разговор с него той е подчертавал, че най-много цени това свое научно звание, защото то отразява най-пълно удовлетворението от работата на учен и учител) особено горд и щастлив.

Такава активност не може да остане незабелязана от научната общественост. Академик П. Бончев е избран за Оствалдов професор в Лайпцигския университет, носител е на медал за научни постижения в областта на координационната химия, на наградата по химия на името на професор Асен Златаров, на орден „Св. Св. Кирил и Методий“, на почетни медали на Софийския университет и БАН, както и на университетите в Шумен и Благоевград, на Московския държавен университет и на Украинската академия на науките. Почетен гражданин е на родния си град Бургас.

Ето че необикновеният кръг на битието се затваря – от началото в гимназията в Бургас до една заслужена почит към цялостната дейност. Но всяка подобна „юбилейна“ статия със сигурност ще пропусне важни елементи от личността на академика. Той бе години наред оценяван като най-добрия преподавател в Химическия факултет. Обича литературата и често се е изкушавал в литературното поприще. Умее да разказва интересни истории по време на катедрените празненства. На всичко отгоре има много специфична рождена дата – 31 декември. Това ако не е съдбовен знак?

На 75 години човек със сигурност може да определи достатъчно точно, дори аналитично, тежестта и лекотата на битието си. Заиграх се със заглавието на Кундера не само от стремеж за оригиналност, но и в стремеж за търсене на духовните мостове между научното познание и интелектуалната възвишеност, мостове, по които академик Панайот Бончев преминава с удоволствие и лекота, без да се страхува дали пътят е поносим или рискован. Да му пожелаем здраве и неуморност за още много години!

В. Симеонов

Проф. дн Галин Петров навърши 70 години

Галин Петров Петров е роден на 8 септември 1938 г. в Шумен. Завършва специалността „Химия“ в Химическия факултет на Софийския университет. Последователно там е избран за асистент, доктор по химия, доцент, доктор на химическите науки и професор по органична химия и химия на елементоорганичните съединения.

Ръководи катедра „Органична химия“ в Химическия факултет на Софийския университет (1989–1993 г. и 1995–

1999 г.), зам.-декан (1979–1981 г.) и декан (1987–1991 г.) е на Химическия факултет на Софийския университет, ректор е на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ (2000–2002 г.).

Чете лекции по органична химия, органичен анализ, токсикохимия, химия на елементоорганичните съединения, химия на пестицидите в

Софийския университет, Шуменския университет и Югозападния университет в Благоевград.

Научните му изследвания са върху синтети, структура и реакционна способност на метални комплекси с полифункционални СН-кисели органични съединения. Автор и съавтор е на над 120 научни публикации.

Проф. Галин Петров установява структурата на над 30 новополучени метални комплекси с полифункционални включително органофосфорни карбанионни лиганди с рентгеноструктурен анализ и други физични методи и работите в тази област са признати за пионерни. Установени са дисоциационни, олигомеризационни и хидролитични процеси в разтвори на редица от получените метални комплекси с алкални, алкалоземни и преходни метали. С помощта на последните са синтезирани редица нови полифункционални органични съединения. Доказани са каталитични свойства на някои синтезирани метални комплекси при реакции на циклизация, преестерификация и др. Получени са серия нови биологичноактивни съединения, включително такива от пиперидин-оксидов тип (белязани със стабилен свободен радикал). Синтезирани и изследвани са нови органофосфорни съединения с пестицидна и растежнорегулираща активност, нови органични съединения и комплекси като антидоти и декорпоратори спрямо фосфорсъдържащи отрови и токсични метални йони. През 80-те години Г. Петров участва в колектив, внедрил получаването на токсично съединение, използвано за изпитване на противоголази завод „Зебра“ с икономически ефект 4 млн. долара.

Ръководи докторантурата на 6 докторанти и на дипломните работи на над 50 студенти.

Проф. Г. Петров е автор на „Органична химия“ (1981, 1988, 1996 и 2006 г., изд. СУ София), „Познавате ли отровите?“ (1984 г., изд. „Наука и изкуство“ София, 1987 г. изд. в Токио, Япония, 1997 г. изд. „Ромина“, София), „Химия органична“ (1996 г. изд. „Ромина“, София), „Помагало по органична химия“ (1997 г., изд. БУ, Благоевград), „Химия за IX и XII клас“ (1984, 1987, 1989, 1992, 2001 и 2004 г., изд. „Просвета“ и „Булвест“, София), „Четива, любопитни факти и задачи по химия“ (1987 г., изд. „Просвета“, София).

Бил е член на редколегиите на списания „Химия и индустрия“ (1988–1991 г.), „Main Group Metal Chemistry“ (Белгия, 1992–1996 г.) и от 1998 г. – на „Годишник на Софийския университет“ (Химия).

Член е на Международната асоциация по теоретична органична химия (WATOC, 1993 г.), Федерацията на европейските химически дружества (работните групи по Органометална химия и по Химия на храните, 1994 г.), Българското химическо дружество (1991 г.), Съюза на учените в България (1968 г.), Дружество на германските химици (2001 г.). Член е на Националния научен координационен съвет по бедствия, аварии и катастрофи към Правителствената комисия (от 1992 г.).

Награден е с медали „1300 години България“, „100 години Софийски университет“ и почетни медали с ленти на Шуменския и Софийския университети.

Честито!

Редколегия

Проф. дн Тодор Пеев на 70 години

Тодор Михайлов Пеев е роден на 21 декември 1937 г. в гр. Бургас. През 1955 г. завършва мъжката гимназия „Г. С. Раковски“ в родния си град, а през 1963 г. – специалността „Химия“ в Химическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. До 1965 г. е учител по химия.

От декември 1965 г. до септември 1997 г. е последователно асистент, ст.н.с. II степен и професор по физикохимия във ВХТИ (сега университет „Проф. д-р Ас. Златаров“) в Бургас. От септември 1997 г. до юли 2004 г. е професор по физикохимия в Югозападния университет „Неофит Рилски“ Благоевград, където се пенсионира.

Специализира по химични приложения на Мьосбауеровата спектроскопия в катедра „Атомна физика“ на Физическия факултет на СУ (1966 г.), в катедра „Радиохимия“ на университета в Санкт Петербург, Русия (1970–1971 г.) и в катедра „Физикохимия и радиология“ на университета „Лоранд Йотвъош“ в Будапеща, Унгария.

Защитава дисертации по приложение на ефекта на Мьосбауер при изучаване на сорбенти и катализатори (1977 г., самостоятелна подготовка, „Доктор“) и на катализатори за синтез на амоняк и на корозия (1991 г., „Доктор на науките“).

Съавтор е на „Програмирано помагало по физикохимия“ (1973 г., първото издание в системата на българското висше образование, свързано с програмираното обучение и съставено под негово ръководство), „Програмирано пособие по химия“ (1987 г.) и книгата „И Менделеев ще заплаче – кандидатстудентски бисери“ (2004 г.). Автор е на „Физикохимия във формули и дефиниции“ (1999 г.), „Неорганична химия“ (2003 г.) и „50 години ефект на Мьосбауер в България. Библиография“ (2007 г.).

Проф. Т. Пеев е автор на над 130 публикации в областта на приложението на Мъосбауеровата спектроскопия при изследване на катализатори, корозия и защита от корозия, на желязосъдържащи системи и химия на твърдото тяло, природни обекти, сорбенти, приложение на теорията на информацията в химията, проблеми на висшето образование. Повечето статии са публикувани в реномирани международни и специализирани списания и са цитирани многократно. Участва в над 50 научни конференции и симпозиуми в страната и в чужбина с над 70 доклади и съобщения.

По-съществени негови изследвания се отнасят до: прилагане на Мъосбауеровата спектроскопия като метод за изследване и контрол на катализатори за синтез на амоняк и отчасти за синтез на стирол на всички етапи на използването им – синтез, промотиране, съхранение, отравяне, пасивация, стабилизация, регенериране, корелация между катализи; обследване с помощта на Мъосбауерова спектроскопия и рентгенова дифракция на зони на активна корозия в действащи инсталации за добив и първична преработка на нефт (глава на сондаж, инсталация за атмосферна дестилация на нефт и кондензаторен блок за вакуум дестилация на мазут) и корозия във водно-охладителни циркуляционни системи в „Нефтохим“, Бургас и „Химко“, Враца; механизми на корозионни процеси и влиянието на слаби магнитни полета върху тях; състав на акумулирани корозионни продукти в йонообменни смоли в омекотителни и обезсоляващи инсталации (информация, възможна само от Мъосбауеровата спектроскопия) или случаи на нейонообменна адсорбция в катионно обменни смоли; кинетика и механизъм на формиране на фосфатни покрития и реакции твърдо тяло-твърдо тяло на база параметри на Мъосбауерови спектри; синтез на никел-цинкови ферити; магнетитните черни пясъци в района на Бургаския залив и вероятния техен произход; приложение на теорията на информацията към слоестите модели за строежа на атомните ядра (модели на Елзасер и Гьоперт-Майер-Йенсен); проблеми на висшето образование и внедряване на програмираните методи на обучение във физикохимията, качеството на обучението, разработване на учебни планове и програми. Изследователската му дейност е съчетание на теоретични с практически въпроси.

Проф. Т. Пеев подготвя и изнася лекционни курсове „Физикохимия“, „Физикохимия и колоидна химия“, „Кинетика и катализ“, „Адсорбция и катализ“, „Физикохимия на повърхностите и катализ“, „Кинетика на твърдофазови реакции“ пред студенти и курс „Лекционни опити по химия“ за следдипломна квалификация на учители. Ръководени от него студенти са спечелили 4 първи, 2 втори и 3 трети награди от национални и регионални прегледи на ТНТМ.

Проф. Пеев е бил член на редица научни съвети: Научно-методичен съвет по технически средства и системи за обучение към СВО МОН (1973–1981 г.), Научен съвет по неорганична химия и неорганични химични техноло-

гии към ВХТИ Бургас (1983–1997 г., като до 1992 г. е негов научен секретар), Научен съвет на Институт по катализ БАН (1993–1998 г.), СНС по неорганична и аналитична химия при ВАК (1992–2004 г.), СНС по физикохимия при ВАК (1999–2004 г.), експертен съвет към Национален съвет „Научни изследвания“ към МОН (2000–2003 г.), Национален експертен съвет по нанотехнологии при БАН (2001–2004). Бил е член на Управителния съвет на Агенцията за регионално развитие на Бургаския регион (1993–1997 г.).

Член е на Съюза на химиците в България и Клуба на българските катализици.

Бил е ректор на ВХТИ в Бургас (1992–1993 г.), ръководи катедра „Физикохимия“ във ВХТИ Бургас (1993–1997 г.), бил е зам.-декан на Природоматематическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Благоевград (1998–1999 г.).

Управителният съвет на Съюза на химиците в България поздравява проф. Тодор Пеев с неговата 70-годишнина и му желае здраве и още много радости от живота.

Н. Найденов

Съюзът на химиците в България честити навършени кръгли годишнини на следните свои членове

Марко Кирилов Георгиев	23.11.1923 г.
Димитър Кънев Цанев	24.07.1928 г.
Димитър Русев Механджиев	20.07.1933 г.
Ева Илиева Соколова	9.09.1933 г.
Николай Николаев Колев	2.10.1933 г.
Лиляна Димова Недялкова	29.10.1933 г.
Димитър Георгиев Клисурски	16.12.1933 г.
Райчо Георгиев Райчев	15.08.1938 г.
Евгения Любенова Бояджиева	24.08.1938 г.
Стоян Колев Стоянов	31.10.1938 г.
Лада Петрова Антонова	18.07.1943 г.
Димитър Янков Каменски	26.08.1943 г.
Нино Иванов Нинов	18.12.1943 г.
Илиана Владимирова Берлинова	2.08.1948 г.